

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitulum LIV. Sollicitudinem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

celebret post latam censuram, in dubio cenferi potest bona fide celebrasse, ideoque non irregularis; at verò in posteriore casu, si videlicet post latam censuram appeller, præsumptio est contra eum propter Iudicis sententiam, & ideò si Iudex ad quem contra illum pronuntiauerit, cenferi debet irregularis. Quamvis in foro conscientie reuera non sit irregularis, si bona fide processit, sicuti & vice versa in priore casu, si mala fide & friuolè ante latam censuram appellarat, postea celebrando irregularitatem re ipsa contrahit, licet in foro externo, si mala eius fides non appareat, pro irregulari non habeatur, sicut Auila loco citato notauit.

6 Not. IV. Iudex, qui hominem excommunicauit, non obstante appellatione postea intra 10. dies secutâ, eundem denuntiare potest, ratio datur in textu; quia Iudex hominem denuntiando plus non ligat, sed jam ligatum ostendit ac promulgar.

Hâc consideratâ ratione *Nauarr. in c. Cum contingat. de rescript. remed. 6. n. 8.* valde probabiliter docet post Extrauagant. Constantiens. hodie semper appellari posse ab excommunicatione (ea dempta quæ ob sacrilegam Clerici percussione incurfa est) ad eum finem, vt Iudex à denuntiatione abstinere debeat, si appellans causam non friuolam afferat, sed talem, quæ si probata sit, legitima censeatur. Ratio est, quia per denuntiationem nouum excommunicato grauamen & ligamen infertur, vt videlicet ab aliis vitandus sit, quamvis hanc exceptionem non admittat *Suar. de censur. D. 3. in fine.*

7 Not. V. Excommunicato, dum in excommunicatione persistit, fructus beneficiorum subtrahendi sunt; nam fructus dantur propter officium, cum itaque excommunicato officium suum interdictum sit, consequens est, vt etiam fructus eidem auferendi sint. Accedit quòd Ecclesia eum fructibus beneficiorum suorum dignum non iudicat, quem à communionem sua excludit.

Exinde collige, quòd excommunicatio virtualiter in se contineat suspensionem non tantum ab officio, sed etiam à beneficiis, saltem quoad externum forum; num autem in conscientie foro excommunicatus ante Iudicis sententiam fructus beneficiorum restituere teneatur, dixi *lib. 1. tract. 5. p. 2. q. 2.*

CAPITULUM LIV.

Sollicitudinem.

PARAPHRASIS.

Cum duo Diocesani coram Episcopo suo contenderent, vnuseorum ad Papam appellauit, sed Episcopus appellationem friuolam censens, nihilominus procedere voluit, & renitentem, tanquam contumax sit, excommunicauit, is postea à Metropolitanano petiit iustitiam sibi administrari, atque in eum statum causam reduci, in quo erat tempore appellationis, videlicet denuntiare se ab excommunicatione liberum; interim verò protestatus fuit, quòd per hoc appellationi suæ quam ad Pontificem interposuerat, renuntiare non intenderet, sed eam prosequi vellet.

Circa hunc casum quæsitum est ex Innoc. III. num Metropolitanus de hac querela ad se delata cognoscere possit; deinde si in hoc casu Episcopus appellauerit, ne contra ipsum sententia & denuntiatio feratur, num appellationi Metropolitanus deferre debeat.

Resp. Pontifex, quòd Metropolitanus de excommunicatione validane sit, an irrita, cognoscere non possit, cum id pendeat ex causa appellationis, eique conexum sit, quare sicuti de ipsa causa appellationis ad Pontificem interposita intromittere se non potest, ita nec de conexis, quòd si itaque Metropolitanus in hoc casu cognoscere aggrediatur, Episcopus appellare potest. Horum ratio est, quia eiusdem Iudicis officium est, attentata reuocare, qui de causa appellationis

aaa 2 2

cogno-

cognoscere debet. Verum si notorium esset, quod Episcopi mandatum indiscretum fuerit aut iniustum, cui proinde subditus obedire non teneretur, consequenter etiam liqueat subditum legitime appellasse, tunc Archi-Episcopus auctoritate Metropolitana declarare potest Episcopum irrationabiliter processisse ad excommunicandum; alioquin verò si Diocesanus, qui ad Pontificem appellauerat contra Episcopum, postea ad Metropolitanum accedat, ut de causa cognoscat, hoc casu non prohibetur Metropolitanus cognoscere, eò quod Diocesanus priori appellationi suæ tacite renuntiabit. Cæterum si in hoc ipso casu, verbo, aut facto protestetur, se nihilominus appellationem illam ad Papam profecturum, tunc tanquam aduersantia petens & sibi ipsi contrarius, audiri non debet.

SUMMARIUM.

1. Contra illegitimè & friuolè appellantem etiam absentem & non amplius citatum, potest procedere iudex à quo, usque ad definitiuam sententiam, & si contumax sit; ad excommunicationem.
2. Arbitrans se nulliter excommunicatum, potest petere ut declaretur, se à censura liberum esse.
3. Cognitio de attentatis, an ea reuocanda sint, pertinet ad iudicem appellationis. Nisi notorium sit post appellationem aliquid indebitè esse attentatum.
4. Mandatum notoriè iniurium subdito ab Episcopo impositum, Metropolitanus per modum querelæ aditus reuocare potest.
5. Si appellans ad superiorem, comparet coram inferiore iudice, appellationi renuntiare censetur.
6. Appellatio à iudice à quo approbata, vel ab aduersario acceptata, deuoluta iudicatur ad curiam, nec ab ea recedere licet.
7. Protestatio impedit, quo minus aliquis censetur renuntiare iuri suo.
8. Protestatio prodest, si actus qui geritur duobus modis intelligibilis est, sin ad unum de-

terminatus, tunc factò contraria est, & nihil prodest.

NOT. I. Appellatio illegitima ac friuola non defendit appellantem, quo minus Iudex à quo procedere possit usque ad sententiam definitiuam, etiam absente & non amplius citato appellante. *juxta. c. 2. de dolo. in 6.* ubi docui notando 2. vel ad excommunicationem ferendam aduersus appellantem, quod Iudici citanti aut præcipienti parere nolit, ut hîc dicitur.

NOT. II. Qui arbitrate excommunicationem contra se latam, irritam esse, is petere potest, ut hoc ipsum declaretur, se immunem ac liberum esse à vinculo censuræ. Ita ex *Bald. notant. hic Abb. Franc. & Alex. not. 2.* quod reputatus excommunicatus, aut criminofus possit adire Iudicem, ac petere; ut declaretur non esse talis.

NOT. III. Cognoscere per viam attentati, seu num attentata post appellationem, reuocanda sint, pertinet ad Iudicem appellationis: nam qui de principali cognoscit, is etiam de accessorio seu connexo cognoscere debet, atqui causa attentati reuocanda est accessoria & connexa causæ appellationis; quippe ex eo dependens num legitima ac friuola appellatio fuerit, ergo ad eundem Iudicem pertinet cognoscere de iustitia appellationis & attentatorum reuocatione.

Excipe. Si notorium sit post appellationem aliquid indebitè contra juris ordinem attentatum esse, tum ipsemet Iudex, qui malè attentauit, v. g. excommunicando innocenter, sententiam reuocare deberet. *argum. c. Cum teneam. 17. & c. Cum cessante. 60. h. c.* Et similiter Metropolitanus per modum querelæ aditus, ut mox dicam, & sumitur ex hoc *c. verb. si verò.* & tradit *gl. hic.*

NOT. IV. Si Episcopus subdito mandatum notoriè iniurium imponat, tum Archi-Episcopus seu Metropolitanus per modum querelæ aditus, illud reuocare potest, seu declarare, hominem eo mandato non teneri. Ita

Ica Abb. hic n. 3. Franc. no. 4. gloss. in c. Pastoralis. 11. verb. exceptis. de officio Ordinarij; nam Archiepiscopus est Iudex ordinarius Episcopi, ideoque eum cohibere debet, si aliquem iniuste vexet.

5 Not. V. Qui a sententia appellauit, appellationi non tantum renuntiare videtur, si se subiiciat iurisdictioni Iudicis a quo, c. Gratianum. 20. de off. deleg. sed etiam si compareat, coram superiore Iudice a quo, qui sit inferior Iudice ad quem, vt in casu huius Capituli; si enim aliquis actum contrarium seu incompatibilem alteri priori actui exercent, tunc eum revocare seu ipsi renuntiare censetur. Sed cum appellatione ad Papam consistere non potest, vt inferior videlicet Metropolitanus causam appellationis cognoscat, ergo si is, qui ab Episcopo ad Papam appellauerat, postea Episcopi mediatum Superiorem, videlicet Metropolitanum adeat, vt eandem causam cognoscat, is priorem appellationem deserere eisque renuntiare censetur.

6 Cæterum, si appellatio a Iudice, a quo appellatio approbata sit, vel ab adversario accepta, tunc ad Curiam devoluta censetur, appellans recedere non possit, alioquin in expensas condemnandus est. cap. Nicolao. 64. hoc tit.

7 Not. VI. Protestatio impedit, quo minus al quis censetur renuntiare iuri suo l. si debitor. 4. quibus modis pig. ubi gloss. noua ait, quod creditor consentiens pignus vendi, salvo iure suo, jus pignoris non amittit. & Innoc. in c. Cum M. n. 1. de constitut. ait: tunc protestationem prodesse, si actus, qui geritur, duobus modis intelligi possit, vt in exemplo prius allato; sin autem actus ad vnum determinatus sit, tunc protestatio contraria repugnat actui & dicitur facta contraria, ideoque nihil prodest. Tum vero distinguendum est; vel actus substantiam suam jam habet ex proprio obiecto, hoc casu protestatio contraria ei superveniens omnino inutilis censi debet, & pro non apposta haberi; vt si quis viro honesto alapam infligendo dicat, se non iniuriæ causâ agere, is verò iniuriam infert. l. Si quis conuictij. s. C.

de iniuriis. Cum alapa voluntariè inflicta, viro honesto & innocenti, ex obiecto suo substantiam iniuriæ habeat, quæ per protestationem contrariam auferri non potest, vel actus nondum habet substantiam ex obiecto, sed pender ex libera voluntate, tunc per contrariam voluntatem seu protestationem impeditur ac tollitur, exemplum habes in hoc cap. actum suo iuri contrarium agendo censetur aliquis renuntiare iuri, sicuti supra dictum. & tradit gloss. in l. 1. C. de furt. sin autem aliquis talem actum agendo, nihilominus jus suum retinere velit, tunc tanquam contraria dicens repellit debet, vt hic & in cit. l. 1.

CAPITVLVM LV.

Dilectis.

PARAPHRASIS.

Presbyter alicuius Ecclesiæ Altisiodorensis Diœcesis, aliqua furtiuè ex Ecclesia subtraxerat, quæ cum restituere recusaret, Episcopus eum excommunicauit: dicebat enim plenam iurisdictionem super ea Ecclesia ad se pertinere, sed Decanus asserens Ecclesiam illam & Presbyterum suæ iurisdictionis esse, petiit Presbyterum sibi exhiberi & restitui, tunc Episcopus veritus, ne quidpiam attentaret, se & suos & statum Ecclesiæ acciuitatis Metropolitanæ protectioni subiecit. Sed Decanus posthabita appellatione interdictum promulgauit, vt Episcopo præsentem in Ecclesia Altisiodorensi a diuinis officiis cessaretur. Postea verò cum ad diem præfixum partes comparuissent, coram Officiali Curie Metropolitanæ, ad quem appellatum erat, Decanus allegauit, ideò se appellationi ab Episcopo interpositæ non detulisse, quia Presbyter adhuc in vinculis detinebatur, nihilominus Officialis sententiam tulit, irritum fuisse interdictum, quod Decanus promulgauit post appellationem Episcopi.

His relatis Innoc. III. respondet. Quandoquidem Episcopus plures modos expresserat,

a a a a 3

serat,